

کتابفروشی های مشهد از عصر قاجار تا صبح انقلاب

خلیل حسینی عطار

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

- سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
حسینی، سیدخلیل، ۱۳۴۱-
کتابفروشی‌های مشهد از عصر قاجار تا صبح انقلاب / حلیل حسینی عطار؛ ویراستار نفیسه محمدزاده؛ سرویراستار و مدیر داخلی سیدخلیل حسینی.
- مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
مشهد: محقق، ۱۴۰۰.
۲۱۸ ص.؛ مصور، نمونه.
۴۴۰۰۰ ریال ۶-۴۱-۷۵۲۳-۶۲۲-۹۷۸.
- وضعیت فهرست‌نویسی
یادداشت
فیبیا
کتابنامه: ص. [۲۱۵]-۲۱۸.
- موضوع
موضوع
کتابفروشی‌ها -- ایران -- مشهد -- تاریخ -- قرن ۱۳ ق.
۱۹th century -- History -- Iran -- Mashhad -- Bookstores
کتابفروشی‌ها -- ایران -- مشهد -- تاریخ
History -- Iran -- Mashhad -- Bookstores
- موضوع
موضوع
رده‌بندی کنگره
Z۲۷۸
۵۷۰/۵۰۹۵۵۰۸۳۲۲
۷۶۶۶۰۸۲
- رده‌بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی
اطلاعات رکورد کتابشناسی
فیبیا

www.ketab.ir

کتابفروشی های مشهد از عصر قاجار تا صبح انقلاب

خلیل حسینی عطار

ویراستار: نفیسه محمدزاده

سروریراستار و مدیر داخلی: سید خلیل حسینی

طراحی جلد و صفحه آرایی: فواد آرام زاد

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۲۳-۴۱-۶

۴۴،۰۰۰ تومان

حق هرگونه چاپ و انتشار برای انتشارات محقق محفوظ است.

فهرست

۹	یادداشت
۱۷	عهد قاجار
۱۹	- مقدمه
۲۱	در باب مآخذ ۱/ نفوس ارض اقدس
۲۴	در باب مآخذ ۲/ فهرست کتب چاپی خراسان (دوره قاجاریه)
۲۷	- آن نام‌های آشنا
۲۹	صحن عتیق نخستین خاستگاه کتابفروشان مشهد
۳۰	۱. مشهدی نوروز علی کتابفروش
۳۲	۲. میرزا نصرالله مهرخوان
۳۷	۳. کتابفروشی رحمانیان
۴۷	- نگاهی سریع به دوره‌ای که گذشت!
۴۹	عصر پهلوی
۵۴	پایان قاجار و برآمدن رضا خان
۵۷	کتابفروشان دوره پهلوی اول
۵۹	در باب مآخذ ۱/ مشهد در آغاز قرن چهارده خورشیدی، مشهور به گزارش مکتب شاهپور
۶۱	در باب مآخذ ۲/ تاریخ چاپ و نشر کتاب فارسی، از برآمدن تا انقلاب
۶۵	کتابفروشان دوره پهلوی دوم
۶۷	در باب مآخذ ۳/ کتابفروشی
۶۹	در باب مآخذ ۴/ آن سال‌ها؛ یاد‌های جوانی و سال‌های دانشجویی
۷۰	در باب مآخذ ۵/ فهرست کتب چاپی خراسان در عصر پهلوی (۱۲۸۴ تا اسفند ۱۳۳۴)
۷۳	- آن نام‌های آشنا
۷۸	۱. حسین زوار
۹۵	۲. عزیزالله مهرخوان
۱۰۲	۳. عباسعلی پاسبان رضوی / جعفر پاسبان رضوی
۱۱۲	۴. برومند

۵. محمود اشتری (آزاد مهر) / شهناز آزاد مهر ۱۱۹
۶. رضاتقی زاده نادری ۱۷
۷. ناصر عاملی ۱۲۲
۸. رمضانعلی خرامانی ۱۲۷
۹. محمد علی ولی زاده / حسین ولی زاده ۱۳۲
۱۰. برانعلی غفرانی / علی اصغر غفرانی ۱۳۵
۱۱. محمد رضا اعدادی / محمد حسین اعدادی ۱۳۹
۱۲. میرزا حسین کتابفروش ۱۴۶
۱۳. علی اصغر حسن زاده فیروزی ۱۴۹
۱۴. محمد رستگار مقدم ۱۵۰
۱۵. حسن قاسمی ۱۵۵
۱۶. سید محمد علیرزاده جواهری / سید علی علیرزاده جواهری ۱۶۰
۱۷. سید مرتضی مصطفوی ۱۶۳
۱۸. یحیی نهیمی مشیریان / علی نعیمی مشیریان ۱۶۰
۱۷۳. - کتابفروشان و رپا، بی جا و مکان ۱۷۳
۱۹. شیخ هادی رائی ۱۷۵
۱۸۷. - کانون نشر حقایق اسلامی ۱۸۷
۱۹۲. - نگاهی سریع بر فراز یک قرن ۱۹۲
- عکس و اسناد ۱۹۹

در غیاب اسناد و آنچه تاریخ مکتوب خوانده می‌شود، باید به سراغ حافظه‌ها رفت و به آنچه از یادها و خاطره‌ها و در پس ذهن‌ها مانده و هنوز دستخوش فراموشی نشده، دل خوش کرد.

«خاطراتی که در پناه بسقوله‌های حافظه‌های تکه پاره و سرگردان و بی‌مکان چرخ می‌خورد، چرخ می‌خورد تا بالاخره با مرگ صاحبش بر خاک می‌افتد، را دریافت و قدر دانست. پل زیکور، حافظه‌ها را در معرض سه خطر می‌داند!

۱. دستکاری شدن ۲. ممنوع شدن ۳. دستخوری شدن

در کنار این سه تهدید، زیست‌های اورژانسی در تاریخ معاصرمان نیز که فرصت ثبت شدن پیدا نمی‌کند را هم باید افزود.»^۱

لذا تا فرصت هست باید آنان را دریابیم.

هنگامی که از سوی (چهارسو)^۲ پژوهش صد سال با کتابفروشان مشهد به من سپرده شد. هر لحظه نگران از دست رفتن فرصت‌ها بودم. لذا هم‌زمان با همکاری در پروژه ساخت مستند (صد سال با کتابفروشی‌های مشهد)، پژوهش یاد شده را نیز پی می‌گرفتم.

طرح اولیه را چنین سامان داده بودم:

۱. سوسن شریعتی، کانال تلگرامی بنیاد فرهنگی دکتر علی شریعتی (www.t.me/shariatn-sc4)

۲. گروهی ده نفره که شی‌آنان افزایش حسن تلقی به هویت شهر است. (نگاه کنید به www.t.me/chaharsouy)

۱. عهد قاجار

۲. عصر پهلوی

۳. دوره انقلاب اسلامی

پس از آن به جستجو در منابع موجود پرداختم و نام کتابفروشی‌ها و ناشران و مطابع را که گاه مرز بین آنان قابل تشخیص نبود استخراج و فهرست کردم.

از عهد قاجار، سه کتابفروشی به نام‌های:

۱/۳ - مشهدی نوروز علی کتابفروش (زوار)

۲/۳ - نصرالله مهرخوان (فردوسی)

۳/۳ - کتابفروشی رحمانیان

از عصر پهلوی، ۳۶ کتابفروشی به نام‌های

۱. حسن علمی

۲. مهرخوان (فردوسی)

۳. زوار

۴. شیخ هادی رائی

۵. احمد فره‌مند

۶. سید احمد قی

۷. رحمانیان

۸. فرهنگ

۹. سید سعید طباطبائی نائینی

۱۰. محمد رضا اعدادی خراسانی (جعفری)

۱۱. رمضانعلی خرامانی